

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Radovana Suchánka a soudců Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj) a Jiřího Zemánka ve věci ústavní stížnosti stěžovatele **J. T.**, zastoupeného JUDr. Tomášem Těmínem, Ph.D., advokátem se sídlem Karlovo náměstí 28, Praha 2, proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 3. 2014, č. j. 32 EC 8/2012–118, za účasti Krajského soudu v Hradci Králové jako účastníka řízení, a INTERGRAM, nezávislé společnosti výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově-obrazových záznamů, z. s., se sídlem Na Poříčí 1066/27, Praha 1, zastoupené JUDr. Jiřím Vlasákem, advokátem se sídlem Jankovcova 1518/2, Praha 7, jako vedlejšího účastníka,

t a k t o :

- I. Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 3. 2014, č. j. 32 EC 8/2012–118, bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.**
- II. Toto rozhodnutí se proto r u š í .**
- III. Návrh na zrušení ustanovení § 202 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, s e o d m í á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Podstatný obsah ústavní stížnosti

1. Ústavní stížností, doručenou Ústavnímu soudu dne 26. 6. 2014, se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví citovaného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, neboť má za to, že jím bylo porušeno jeho základní právo na spravedlivý proces, zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a předmětné rozhodnutí rovněž nerespektovalo příkaz stanovený v čl. 2 odst. 2 Listiny, dle něhož lze státní moc uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.

2. Porušení těchto práv stěžovatel spatřuje ve skutečnosti, že se krajský soud nedostatečným způsobem vypořádal s jeho argumentací a nevedl dokazování ke skutečnostem, které stěžovatel rozporoval. Takto především (s odkazem na relevantní judikaturu Ústavního soudu – především nálezy sp. zn. II. ÚS 3076/13 ze dne 15. 4. 2014, veškerá judikatura zdejšího soudu je dostupná též z: <http://nalus.usoud.cz/>; dále jen „nálezy sp. zn. II. ÚS 3076/13“) vytýká, že krajský soud neprokázal, že stěžovatel v rozhodné době provozoval televizní zařízení, prostřednictvím něhož měl bez patřičného licenčního povolení zpřístupňovat veřejnosti záznamy uměleckých výkonů výkonných umělců a výrobců záznamu. Stěžovatel naopak zdůrazňuje, že inkriminované zvukově obrazového zařízení (televizor) provozováno ani být nemohlo, jelikož nebylo připojeno k satelitu či k anténě. Takto prý v rozporu

s judikaturou zdejšího soudu nebylo prokázáno, že by k provozování veřejné produkce došlo, případně že by k němu docházelo po celou dobu, za níž bylo vedlejším účastníkem vymáháno bezdůvodné obohacení, a že byly veřejně produkovány předměty ochrany autorů, jejichž práva je oprávněn vedlejší účastník na základě zákona či smlouvy kolektivně spravovat.

3. Dále stěžovatel rozvádí, že krajský soud (v rozporu s jím citovanou judikaturou Nejvyššího soudu) dospěl ke skutkovým a právním závěrům pouze na základě fyzického umístění televizoru v jeho provozovně, aniž by však zkoumal, zda-li předmětný televizor skutečně sloužil k veřejné produkci. Tvrdí totiž, že televizor byl používán pouze pro soukromé účely, případně pro účely promítání videozáznamů motoklubu, přičemž pro tento případ není relevantní, zda promítání byli přítomni i další návštěvníci restaurace, neboť se jednalo o promítání soukromých videozáznamů. Zároveň stěžovatel odmítá, že jediným důkazem, ze kterého krajský soud učinil své závěry, byl kontrolní protokol sepsaný kontrolorem, který však nebyl pořízen oprávněnou osobou k jeho sepsání, a podepsaný osobou – jeho zaměstnankyní, která neměla oprávnění v těchto věcech činit jakékoli úkony.

4. Ve druhé části ústavní stížnosti stěžovatel připojuje návrh na zrušení ustanovení § 202 odst. 2 občanského soudního řádu, neboť se domnívá, že toto ustanovení je v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 Úmluvy. Důvod ke zrušení dotčeného ustanovení stěžovatel spatřuje především ve skutkových okolnostech jeho případu, kdy mu byla uložena povinnost k úhradě částky ve výši 3.895,20 Kč se zákonným úrokem z prodlení (tj. bagatelní částka) a na náhradě nákladů řízení částka ve výši 14 244 Kč. Takto stěžovatel soudí, že je zřejmé, že celková částka mnohonásobně převyšuje hranici bagatelních sporů, a přesto je stěžovateli možnost využití opravného prostředku v podobě odvolání odepřena. V souvislosti s přiznanou náhradou nákladů vedlejšímu účastníkovi pak stěžovatel upozorňuje též na extrémní rozpor žalované jistiny a výše přiznaných nákladů řízení, přičemž dochází k závěru, že přiznaná částka je natolik vysoká, že je z principu výhodné se soudit i o předměty plnění nepatrné hodnoty.

II. Splnění podmínek řízení

5. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 *a contrario* zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o Ústavním soudu“), byla podána včas (§ 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu) a splňuje ostatní náležitosti vyžadované zákonem [§ 30 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

III. Vyjádření účastníků a vedlejšího účastníka řízení

6. Krajský soud ve svém vyjádření plně odkázal na odůvodnění svého rozsudku napadeného nyní projednávanou ústavní stížností.

7. Vedlejší účastník (INTERGRAM, nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově-obrazových záznamů, z. s.) se s argumentací stěžovatele neztotožnil, když především vyzdvihl, že v jeho případě se jedná o zcela jinou situaci, než tomu bylo v případě řízení před Ústavním soudem vedeném pod sp. zn. II. ÚS 3076/13, kdy stěžovatelem byl provozovatel cykloservisu s omezeným okruhem zákazníků a rozhodnutí prvostupňového soudu bylo Ústavním soudem zrušeno z toho důvodu, že nebylo provedeno dostatečné dokazování a rozhodnutí nebylo dostatečně odůvodněno. V případě, ke kterému se vztahuje tato ústavní stížnost, se naopak jedná o provozovnu restaurace navštěvovanou širokým spektrem osob, tedy o zcela jiný typ provozu z hlediska posuzování veřejné

produkce, přičemž dle názoru vedlejšího účastníka bylo prvostupňovým soudem provedeno dostatečné dokazování a rozsudek byl řádně odůvodněn. V odůvodnění se soud vyjádřil ke všem námitkám stěžovatele (k údajné nezpůsobilosti obsluhy provozovny podepsat kontrolní protokol, k neoprávněnosti kontrolora k provedení kontroly na provozovně a rovněž k tvrzení, že zařízení bylo používáno pouze pro soukromé účely a že nebylo funkční). Krajský soud tak postupoval v souladu s právním řádem i *lege artis*, vyjádřil se ke všem účastníky řízení uváděným skutečnostem, vypořádal se se všemi navrženými důkazy a své rozhodnutí podrobně a konkrétně odůvodnil. Proto vedlejší účastník považuje ústavní stížnost za nedůvodnou a navrhuje její zamítnutí.

IV. Replika stěžovatele

8. Stěžovatel v replice na vyjádření vedlejšího účastníka předně upozornil na skutečnost, že toto vyjádření bylo sepsáno a podepsáno advokátním koncipientem, tedy v rozporu s ustanovením § 31 zákona o Ústavním soudu (*k tomu Ústavní soud uvádí, že později bylo vyjádření vedlejšího účastníka řádně předloženo advokátem; jelikož však znění tohoto vyjádření bylo doslovné s prvním zaslaným podáním, nezasílal jej Ústavní soud opakovaně právnímu zástupci stěžovatele*). Ve věci samé pak stěžovatel odmítl, že by se na jeho případ nevztahovaly závěry Ústavního soudu vyřčené v nálezu sp. zn. II. ÚS 3076/13, neboť zde je uvedeno, že pro posouzení těchto druhů žalob je klíčové, zda ke sdělování autorských děl veřejnosti skutečně docházelo po celou dobu uvedenou v žalobě a zda se jednalo o díla autorů, jejichž práva je oprávněna dotčená asociace na základě zákona či smlouvy spravovat. Tyto skutečnosti musí být prokázány vždy, bez ohledu na charakter provozovny, což se však v řízení před krajským soudem nestalo. V této souvislosti stěžovatel znovu připomíná, že předmětné zařízení neprovozoval a ani je provozovat nemohl, neboť bylo prokázáno, že televizor nebyl připojen k satelitu ani k anténě. Takto stěžovatel odmítá i závěr vedlejšího účastníka, že rozsudek krajského soudu byl řádně odůvodněn. Naopak tvrdí, že se krajský soud řádně nevypořádal s řadou vznesených námitek a odmítl některé z jím navrhovaných a klíčových důkazů, přičemž soud neprokázal, že by byl televizor v době kontroly v provozu, tedy že došlo k provozování veřejné produkce, případně že by k němu docházelo po celou žalovanou dobu. Proto stěžovatel zdůrazňuje, že pouhá přítomnost televizoru nemůže dostát podmínkám stanoveným relevantní judikaturou Ústavního soudu a z této skutečnosti krajský soud nemohl vyvodit závěry, které by dostály ústavněprávním požadavkům na soudní rozhodnutí. Proto stěžovatel nadále setrval na tom, že rozhodnutí krajského soudu zasáhlo do jeho základních práv a svobod.

V. Podstatný obsah spisového materiálu

9. Z vyžádaného spisu Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 32 EC 8/2012, Ústavní soud zjistil především následující skutečnosti.

10. Předmětem sporu mezi stěžovatelem a vedlejším účastníkem byla částka odpovídající bezdůvodnému obohacení stěžovatele, kterou měl získat tím, že ve své provozovně (pohostinství) bez potřebného licenčního oprávnění uděleného vedlejším účastníkem zpřístupňoval veřejnosti prostřednictvím zvukově obrazového zařízení (televizoru) záznamy uměleckých výkonů výkonných umělců a výrobců záznamu. Uvedenou skutečnost zjistil vedlejší účastník, který je na základě rozhodnutí Ministerstva kultury oprávněn k výkonu kolektivní správy práv výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů podle ustanovení § 95 a násl. zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, provedením kontrolní prohlídky v místě provozovny.

11. Na základě provedené kontroly následně vedlejší účastník stěžovatele vyzval k uhrazení částky odpovídající bezdůvodnému obohacení, který však na výzvu k uhrazení dlužné částky nereagoval. Proto vedlejší účastník podal návrh na vydání elektronického platebního rozkazu, kterému Krajský soud v Hradci Králové vyhověl. Proti vydanému platebnímu rozkazu však podal stěžovatel včas odpor, v němž uvedl, že nároky uplatněné žalobou neuznává.

12. Nyní napadeným rozsudkem krajský soud žalobě vedlejšího účastníka vyhověl a uložil stěžovateli povinnost zaplatit vedlejšímu účastníkovi (žalobci) částku ve výši 3 895, 20 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 7,75% ročně z částky 3.895,20 Kč od 17. 9. 2011 do zaplacení. Zároveň soud rozhodl, že je stěžovatel povinen uhradit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 14.244 Kč. Soud přitom vzal za prokázané, že stěžovatel měl ve své provozovně umístěný televizor, přičemž z výpovědi svědků (i osob přítomných dřívější kontrole v místě provozovny) údajně vyplynulo, že dotčený televizor je funkční a občas se používá k veřejné produkci (tuto skutečnost soud dovodil především z výpovědi obsluhy obsažené též v kontrolním protokolu, která neuvedla, že by byl televizor nefunkční, nýbrž připustila, že bývá někdy zapnutý, např. „*když je olympiáda*“), a zároveň provozovatel neuzavřel s autorem, respektive s kolektivním správcem práv výkonných umělců, licenční smlouvu pro veřejnou produkci. Jelikož pak podle ustanovení § 71 odst. 1 a 2 písm. g) a § 76 odst. 1 a 2 písm. e) autorského zákona nelze bez předchozího uděleného oprávnění výkonných umělců a výrobců záznamů užít jejich umělecké výkony a záznamy jejich sdělováním veřejnosti, rozhodl soud, že se stěžovatel neuhrazením poplatku za uzavření licenční smlouvy s vedlejším účastníkem na jeho úkor bezdůvodně obohatil.

VI. Vlastní hodnocení Ústavního soudu

13. Po prostudování ústavní stížnosti, vyžádaného spisu a vyjádření hlavního i vedlejšího účastníka, včetně repliky stěžovatele na tato vyjádření, Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

14. Ústavní soud ustáleně judikuje, že jeho úkolem je v řízení o ústavní stížnosti jen ochrana ústavnosti a nikoliv zákonnosti [čl. 83 a čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky, dále jen „Ústava“]. Není proto povolán k přezkumu aplikace podústavního práva a může tak činit jen tehdy, jestliže současně shledá porušení základního práva či svobody, protože základní práva a svobody vymezují nejen rámec normativního obsahu aplikovaných právních norem, nýbrž také rámec jejich ústavně konformní interpretace a aplikace. Interpretace zákonných a podzákonných právních norem, která nešetří základní práva, při současném dodržení účelu aplikovaných právních norem, anebo interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, pak znamenají porušení základního práva či svobody.

15. Podstatu ústavní stížnosti tvoří námitka stěžovatele, že krajský soud nedostatečně zjistil skutkový stav věci, na základě čehož dospěl k chybným právním závěrům týkajícím se povinnosti stěžovatele uhradit vedlejšímu účastníkovi plnění z bezdůvodného obohacení vyplývajícího z předchozího zpřístupnění autorských děl chráněných autorským zákonem veřejnosti bez patřičného licenčního oprávnění, jejichž práva vedlejší účastník kolektivně spravuje.

16. Ústavní soud předně připomíná, že výtvořiny vzniklé duševní činností člověka si zaslouží plnou ochranu. Vyčerpávající definici „tvůrčí činnosti“ v českém právním řádu nenalezneme, což je ostatně i logické, neboť se jedná do značné míry o jev i pojem mimoprávní. Lze ji však charakterizovat jako činnost spočívající ve vytvoření něčeho nehmotného s tím, že dosažení tohoto cíleného i necíleného výsledku závisí na osobních vlastnostech tvůrce, bez nichž by tento výtvořina nebyl vůbec dosažen (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4924/2007; veškerá judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nsoud.cz). Takto tvůrčí činnost obecně chrání jak čl. 11 Listiny, tak i čl. 34 Listiny,

který ochranu duševního vlastnictví sice systematicky zařazuje mezi kulturní práva, což vychází z chápání lidské kultury jako svébytné hodnotové kategorie a klade hodnotový důraz na tvořivost lidského ducha, avšak zároveň je třeba čl. 34 Listiny vnímat jako konkretizaci ochrany majetku a vlastnického práva zakotveného v čl. 11 Listiny. Čl. 34 Listiny přitom obsahuje též obecný odkaz na zákonnou ochranu právních výsledků duševní tvůrčí činnosti, což zakotvuje povinnost státu tuto ochranu upravit v zákonech a také ji efektivně poskytovat (poskytnutá ochrana se však neomezuje pouze na zákonnou úpravu, nýbrž lze se jí dovolávat též přímo, neboť čl. 34 Listiny není zahrnut v čl. 41 odst. 1 Listiny, jenž omezuje vymahatelnost některých hospodářských, sociálních a kulturních práv; srov. též Šimáčková, K. in: Wagnerová, E., Šimíček, V., Langášek, T., Pospíšil, I. a kol. *Listina základních práv a svobod: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 690 – 696).

17. Zákonem předpisem, chránícím práva k duševnímu vlastnictví, je v českém právním řádu především autorský zákon, který obsahuje základní instituty, jež mají sloužit k náležité ochraně výsledků tvůrčí činnosti jednotlivce. Důležité je přitom uvést, že právo autorské má soukromoprávní povahu, která je dána přirozenou soukromou povahou vztahů vyplývajících z tvorby (z duševní tvořivé činnosti), jež toto právo upravuje, a které se týkají dvou právních skutečností, s nimiž nejsou spojeny žádné formální zápisné principy ani principy poplatkové, protože povahově ani nejsou zapotřebí: a) vytvoření díla (v jeho širokém pojetí zahrnujícím též umělecké výkony, zvukové záznamy či zvukově obrazové záznamy – pokud je i dále hovořeno o díle, je chápáno v tomto širokém pojetí) a b) veřejné nebo jiné užití díla. Autorské právo je takto tzv. právem absolutním (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2013, sp. zn. 30 Cdo 3056/2012). Tvoří součást skupiny práv k výsledkům duševní tvořivé činnosti, které jsou spolu s některými právy majetkovými součástmi vyšší třídy práv duševního vlastnictví, jež patří do globálního generálního systému práv ke všem statkům nehmotným.

18. Právní postavení osoby autorskoprávně oprávněné, tj. zejména autora, se vyznačuje tím, že takováto osoba vylučuje kohokoliv jiného z jakéhokoliv působení na nehmotné dílo jí ovládané (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. 30 Cdo 739/2007). Ustanovení § 29 odst. 1 autorského zákona stanoví, že výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v tomto zákoně a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem jeho užití a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora. Toto ustanovení upravuje obecnou zásadu, tzv. tříkrokový test, kterou lze chápat jako výkladové pravidlo ve vztahu ke všem způsobům volného užití a zákonné licence spočívající v myšlence, že volná užití chráněných děl, jakož i užití na základě bezúplatné zákonné licence, jsou vždy zásahem do výlučných práv a vzhledem k tomu je třeba zvažovat, zda v každém jednotlivém případě nenarušují běžný způsob užití díla a zda se nepřiměřeně nedotýkají oprávněných zájmů autora. Volné užití děl a zákonné licence jsou přitom v zákoně uvedeny taxativně a jejich aplikace nedovoluje extenzivní výklad, což odpovídá absolutní povaze autorského práva k cizímu dílu, do níž se touto mimořádně zákonem dovolenou cestou v upřednostněném obecném zájmu zasahuje (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2008, sp. zn. 30 Cdo 2277/2007).

19. Právo dílo užít tedy náleží autorovi díla a jiným osobám pouze tehdy, pokud jim autor udělí smluvní oprávnění k výkonu tohoto práva prostřednictvím licenční smlouvy (srov. ustanovení § 12 autorského zákona). S ohledem na skutečnost, že pro nositele práv je nemožné nebo velmi obtížné kontrolovat užití děl (či jiných předmětů ochrany) a uplatňovat individuálně právo na odměnu za udělení licence k užití a na druhé straně i pro zájemce o díla (či o jiné předměty ochrany) je obdobně obtížné získávat příslušné licence k jejich užití od jednotlivých nositelů práv (srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 2. 2011, sp. zn. 5 As 38/2008), upravuje autorský zákon tzv. kolektivní správu autorských práv a práv s autorským právem souvisejícím (viz ustanovení § 95 a násl. autorského

zákona). Její funkcí je umožnit snadno a prakticky rychle nabýt soukromoprávní oprávnění uživatelem spravovaných předmětů ochrany. Tím je založen systém tzv. povinné kolektivní správy taxativně stanovených autorských práv a z nich odvozených nároků, což znamená, že ze zákona je k jejich výkonu povolán kolektivní správce, který vlastním jménem na účet zastupovaných subjektů (nositelů práv) činí zákonem předvídané úkony směřující k tomu, aby odměny, případně náhrady za bezdůvodné obohacení při neoprávněném užití díla, byly vybrány a přerozděleny mezi nositele práv (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1821/2007). Takto v nyní posuzovaném případě vystupovala společnost INTERGRAM, jež z hlediska konkretizace nehmotného předmětu chrání práva vztahující se k výkonům umělců, zvukovým záznamům, zvukově obrazovým záznamům či mluvené složce audiovizuálních děl.

20. Při hodnocení postavení těchto kolektivních správců je nutné uvést, že povinnosti uložené kolektivním správcům autorským zákonem jsou do určité míry povahy veřejnoprávní. Na této jejich povaze nic nemění, že jsou uplatňovány v právních vztazích soukromoprávních, které svým způsobem také obsahově formují a podněcují (srov. Telec, I. – Tůma, P. *Autorský zákon*. 1. vydání. Praha: 2007, s. 198 či s. 807). Tato veřejnoprávní povaha plyne i ze základního účelu kolektivní správy, kterým není pouze ochrana subjektivních práv soukromých práv autorů – vlastníků, ale také zajištění veřejného zájmu, jež spočívá v plnění obecného účelu tkvícího ve vzniku a šíření kulturní tvůrčí činnosti. Ryzím projevem veřejnoprávnosti jejich činnosti je pak typicky ustanovení § 100 odst. 3 autorského zákona, které stanoví, že uživatelé předmětů ochrany, jakož i osoby povinné k platbě zvláštních odměn, jsou povinni umožnit kolektivnímu správci řádný výkon kolektivní správy a bez vážných důvodů kolektivnímu správci neodmítnout poskytnutí k tomu potřebných informací.

21. Zároveň však musí Ústavní soud zdůraznit, že při prováděné kontrole a při uzavírání licenčních smluv musí kolektivní správce postupovat s péčí řádného hospodáře a odborně (viz ustanovení § 100 odst. 1 autorského zákona), což v sobě nese povinnost sledovat zákonné účely kolektivní správy zakotvené v ustanovení § 95 odst. 1 autorského zákona. Kolektivní správci si tedy musí při své činnosti počínat tak, aby jejich činnost přinášela nositelům práv trvalé a pokud možno stabilní zhodnocování jejich práv. Zároveň Ústavní soud zdůrazňuje, že „péčí řádného hospodáře“ není výkon kolektivní správy práv takovým způsobem, který je sice formálně kolektivnímu správci autorským zákonem uložen, nicméně je bezohledný či tvrdý vůči uživatelům předmětů ochrany, popř. i vůči nositelům práv, nebo celkově neprozřetelný, a jenž se v konečném důsledku obrací proti samotným nositelům práv (srov. též Telec, I. – Tůma, P. *Autorský zákon*. 1. vydání. Praha: 2007, s. 799).

22. Činnost kolektivního správce směřující k ochraně práv subjektů, které zastupuje, tak musí spočívat na zásadách opodstatněnosti a rozumnosti. Kolektivní správce totiž musí mít vždy na zřeteli, že povinnost uzavřít licenční smlouvu týkající se autorského vlastnictví vyvstává pouze tehdy, pokud je do tohoto práva autorů předmětů ochrany ze strany dalších subjektů skutečně zasaženo. Takto přitom musí být kolektivní správce o zásahu do autorských práv najisto spraven či musí na základě zjištěných skutečností dospět k jednoznačnému závěru, že k zásahům do autorských práv jím zastupovaných subjektů dochází. Opačný, a ve své podstatě velmi restriktivní, přístup by se neslučoval s principy soukromoprávních vztahů mezi kolektivním správcem a uživatelem předmětů ochrany a ani případně s výkonem kolektivní správy jako určitého veřejnoprávního oprávnění. V těchto případech by totiž nebyl ctěn důvod a účel uzavírání licenčních smluv tkvící v ochraně autorského vlastnictví, nýbrž docházelo by k nedůvodnému obohacování kolektivního správce neakceptovatelným dovozováním skutečností nezbytných pro uzavření licenční smlouvy, jež by však nemělo svůj základ v příslušné právní úpravě.

23. Takto musí kolektivní správce při hodnocení otázky, zda bylo zasaženo do majetkového práva autorského nebo majetkového práva souvisejícího s právem autorským (a nositel

tohoto práva tedy má právo na ochranu), především zkoumat: a) zda dochází ke zpřístupňování chráněných děl veřejnosti a tedy k zásahu do autorských práv, b) zda předmětné dílo náleží do kategorie nehmotných předmětů, nad nimiž vykonává příslušný správce kolektivní správu, a konečně c) zda uživatel předmětů ochrany je zpřístupňuje v souladu s právními předpisy, nebo-li zda má platně uzavřenou licenční smlouvu na jejich produkci.

24. Otázkou zpřístupňování díla veřejnosti se, s ohledem na výklad směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/29/ES, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (dále jen „směrnice 2001/29/ES“), opakovaně zabýval Soudní dvůr Evropské unie (či dříve Evropský soudní dvůr – dále jen „Soudní dvůr“). Soudní dvůr vytkl, že z článku 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES zaprvé plyne, že k jakémukoliv sdělení díla veřejnosti musí udělit svolení nositel autorského práva. Pojem „sdělování veřejnosti“ tak zahrnuje dva kumulativní prvky, a sice „sdělování“ díla a sdělování tohoto díla „veřejnosti“. Soudní dvůr přitom opakovaně zdůrazňuje, že hlavním cílem směrnice 2001/29/ES je zavedení vysoké úrovně ochrany autorů, která jim umožní obdržet odpovídající odměnu za užívání jejich děl, zejména při jejich sdělování veřejnosti. Z toho plyne, že pojem „sdělování veřejnosti“ uvedený v čl. 3 odst. 1 citované směrnice je třeba chápat v jeho širokém smyslu, jak ostatně výslovně stanoví i bod 23 odůvodnění této směrnice. Pojem „veřejnost“, na který odkazuje čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES, se přitom týká blíže neurčeného počtu potenciálních diváků či posluchačů a kromě toho vyžaduje dosti vysoký počet osob. Z článku 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES však vyplývá, že aby se jednalo o „sdělování“, postačuje zejména, aby bylo dílo zpřístupněno veřejnosti takovým způsobem, aby osoby, které ji tvoří, mohly mít k tomuto dílu přístup, a není přitom rozhodující, zda této možnosti využijí. Zároveň Soudní dvůr připomíná, že k tomu, aby sdělování díla vysílaného rozhlasem či televizí spadalo pod pojem „sdělování veřejnosti“, je ještě nezbytné, aby bylo zprostředkováno nové veřejnosti, tedy veřejnosti, kterou autoři chráněných děl nebrali v potaz při udělování povolení k jejich užití sdělováním původní veřejnosti. Z toho pak Soudní dvůr dovozuje, že pokud je inkriminované sdělování chráněných děl sdělováním veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES, musí vnitrostátní právní úprava stanovit, jak vyplývá ze znění tohoto ustanovení, výlučné právo autorů udělit svolení k tomuto sdělování, nebo je zakázat, pokud se na toto sdělování nevztahuje některá výjimka nebo omezení stanovené směrnicí 2001/29/ES (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 7. 12. 2006 ve věci *Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA*, č. C-306/05, rozsudek Soudního dvora ze dne 4. 10. 2011 ve věci *Football Association Premier League Ltd a další proti QC Leisure a dalším a Karen Murphy proti Media Protection Services Ltd*, spojené věci C-403/08 a C-429/08, rozsudek Soudního dvora ze dne 13. 2. 2014 ve věci *Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman a Pia Gadd proti Retriever Sverige AB*, č. C-466/12 nebo rozsudek Soudního dvora ze dne 27. 2. 2014 ve věci *OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, o. s. proti Léčebným lázním Mariánské Lázně, a.s.*, č. C-351/12).

25. Soudní dvůr se zabýval též specifickou otázkou, zda samotné umístění televizních přijímačů v určitém typu zařízení představuje samo o sobě sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES, přičemž zdůraznil, že znění dvacátého sedmého bodu odůvodnění této směrnice uvádí, že „pouhé poskytnutí fyzického zařízení pro umožnění nebo uskutečnění sdělování není samo o sobě sdělováním ve smyslu této směrnice“, což ale nic nemění na tom, že toto zařízení může učinit technicky možným přístup veřejnosti k dílům vysílaným rozhlasem či televizí. Proto, poskytuje-li zařízení prostřednictvím takto umístěných televizních přijímačů signál svým klientům, jedná se o sdělování veřejnosti. Ačkoliv tedy pouhé poskytnutí fyzického zařízení nepředstavuje, jako takové, sdělování ve smyslu směrnice 2001/29/ES, poskytování signálu již představuje, nezávisle na užívané technice přenosu signálu, sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice (rozsudek

Soudního dvora ze dne 7. 12. 2006 ve věci *Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA*, č. C-306/05).

26. Uvedený případ se vztahoval ke klientům hotelu ubytovaných v hotelových pokojích, v nichž byly umístěny televizní přístroje (ve vztahu k hotelovým pokojům i obecně též Nejvyšší soud judikoval, že zpřístupněním díla vysílaného rozhlasem nebo televizí je poskytnutí signálu televizního či rozhlasového vysílání, čímž je umožněn přístup veřejnosti k dílu; je přitom nerozhodné, zda tak sekundární uživatel činí v souvislosti s poskytováním určitých služeb nebo bez tohoto kontextu; podstatná je skutečnost, že dílo je zpřístupňováno třetím osobám pro jejich osobní potřebu a nikoliv pro osobní potřebu toho, kdo dílo zpřístupňuje – srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2008, sp. zn. 30 Cdo 2277/2007). V této souvislosti Ústavní soud konstatuje, že velmi podobný charakter mají též televizní přístroje umístěné v pohostinstvích, neboť tato zařízení jsou místy, která často zprostředkovávají, při plném vědomí důsledků svého chování, svým klientům přístup k chráněnému dílu (srov. výše citovaný rozsudek Soudního dvora č. C-351/12).

27. Navíc, umístěním televizního přístroje v restauračním zařízení může jeho provozovatel sledovat eventuální cíl spočívající v navýšení zisku („nalákání hostů“), neboť je obecně známo, že určitý segment návštěvníků pohostinství může vyhledávat právě zařízení, v nichž dochází k přenosu rozličných hudebních, zpravodajských či sportovních kanálů. Podle ustanovení § 30 odst. 1 autorského zákona ostatně platí, že „[z]a užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, nestanoví-li tento zákon jinak“ (podobně Soudní dvůr vyzdvihl, že není irelevantní výdělečná povaha ‚sdělování‘ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES, i přesto, že sledování zisku jako cíle není podmínkou nezbytnou pro existenci ‚sdělování veřejnosti‘ – srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 15. 3. 2012 ve věci *Societa Consortile Fonografici (SCF) proti Marcu Del Corsovi*, č. C-135/10). Jinak řečeno, umístění televizorů či jiných médií do těchto zařízení má zpravidla ekonomický důvod, jelikož je způsobilé zvýšit zájem potenciálních klientů právě o tento podnik v rámci možností dané lokality, cenové úrovně a typu zařízení, a představuje tak jednu z možností pro lepší prosazení se na volném trhu. V případě restauračních zařízení je proto třeba při hodnocení povinnosti k uzavření příslušné licenční smlouvy přihlížet i ke zmíněnému ‚komerčnímu‘ aspektu.

28. Proto Ústavní soud shrnuje, že provozovatelé restauračních zařízení, v nichž dochází k produkci televizního přenosu, jsou v zásadě povinni uzavřít licenční smlouvy tak, aby nezasahovali do majetkových práv autorů, neboť užívají jejich díla a sdělují je veřejnosti (viz též ustanovení § 18 autorského zákona).

29. Zároveň je však třeba zdůraznit (i s ohledem na výše vyřčené), že musí být prokázáno, že toto zařízení umožňující televizní přenos je provozuschopné, respektive že skutečně jeho prostřednictvím vůbec může docházet k zásahům do autorských práv (viz též důraz na ‚poskytování signálu‘ ve výše citovaném rozsudku Soudního dvora č. C-306/05). Tak tomu zajisté bude, pokud kolektivní správce při prováděné kontrole zjistí, že televizor je zapnutý, obzvláště pokud zároveň zprostředkovává konečnému uživateli díla chráněná autorským zákonem, která jsou kolektivním správcem spravována. Opačná situace však nastane, pokud kolektivní správce najisto tuto skutečnost nepostaví. Za tohoto stavu totiž nemůže ze samotné faktické existence a pouhého umístění televizoru v restauračním zařízení dovozovat, že skutečně slouží k výše uvedenému účelu, poněvadž přesvědčivě nezjistí, zda je provozuschopný, zda umožňuje zachycení vysílacího signálu apod. Pokud totiž dotčený televizor fakticky k veřejnému přenosu děl ani nemůže sloužit, nemůže být jeho prostřednictvím ani zasaženo do chráněných autorských práv, a nebylo by tak důvodné požadovat po provozovateli, v jehož restauračním zařízení je umístěn, uzavření licenční smlouvy na užití autorských předmětů ochrany. Jak totiž přímo plyne z ustanovení § 18 odst.

3 autorského zákona, „[s]dělováním díla veřejnosti není pouhé provozování zařízení umožňujícího nebo zajišťujícího takové sdělování.“

30. Takto je tedy nezbytné, aby kolektivní správce, respektive jím pověřená osoba, v průběhu prováděné kontroly bez důvodných pochybností nejprve zjistil, zda prostřednictvím inkriminovaného zařízení (televizoru, rozhlasu apod.) vůbec může docházet k přenosu chráněných děl ke konečnému uživateli jakožto veřejnosti, jíž jsou předměty ochrany „sdělovány“. Postačí přitom, pokud k tomuto přenosu může docházet, neboť takto již v případě restauračních zařízení vyvstává vysoká pravděpodobnost, že v určitých chvílích k přenosu skutečně dochází (podobně jako např. ve dříve zmiňovaných hotelových pokojích, kde v zásadě nelze ověřit, zda-li si hoteloví hosté skutečně televizor umístěný v pokoji zapnou – resp. ověřit lze, nicméně za cenu nežádoucího zásahu do práva na soukromí těchto hostů). Zde totiž míra pravděpodobnosti zásahu do autorských práv dosahuje natolik vysoké úrovně, že ji je možno v zásadě presumovat. Výjimkou by byla situace (která však v projednávaném případě nenastala), kdy by zmíněné „sdělování“ bylo bez dalšího dovozováno z pouhého umístění televizního přístroje v restauraci bez prokázání toho, zda tento přístroj vůbec je schopen efektivního přenosu (ad absurdum by například bylo nemyslitelné, aby podléhaly licenční smlouvě nefunkční televizory plnící pouze dekorativní funkci). Podobně dochází také k presumpci skutečnosti, že ke sdělování chráněných děl veřejnosti dochází po celou dobu, kdy mohlo být dotčené zařízení v provozu, neboť by bylo neakceptovatelným požadavkem na kolektivní správce, aby prokazatelně doložili, že skutečně docházelo k produkci chráněných děl po celou dobu, po kterou vymáhají dlužné licenční poplatky. Zde totiž vyvstává zřetelný veřejný zájem na ochraně autorských předmětů ochrany, v rámci něhož lze akceptovat určitou míru presumpce spočívající ve faktu, že funkční a provozuschopné zařízení je schopné zpřístupnit užití chráněných děl, a proto jeho provozovatel musí mít (za splnění dalších podmínek) uzavřenou platnou licenční smlouvu pro veřejnou produkci těchto předmětů ochrany, ve smyslu jejich „sdělování veřejnosti“.

31. Pokud tedy kolektivní správce zjistí umístění zařízení prokazatelně umožňujícího zásah do autorských práv v inkriminovaném objektu, musí v dalším kroku prokázat, zda skutečně prostřednictvím tohoto zařízení dochází k zásahu do autorských práv subjektů, které je oprávněn zastupovat právě on. Uvedené ostatně vyplývá již z ustanovení § 98 odst. 6, písm. c) autorského zákona, jež stanoví, že ministerstvo udělí oprávnění žadateli, jestliže pro výkon téhož práva ve vztahu k těmto předmětům ochrany, a pokud jde o díla, pro výkon téhož práva k těmto druhu díla, nemá oprávnění již jiná osoba. Kolektivní správce tedy může zastupovat pouze ty nositele práv, které kolektivně spravuje, neboť v opačném případě by překračoval meze jím získané kolektivní správy. Takto se výkon kolektivní správy dle autorského práva vyznačuje zákonným monopolem v daném oboru, což znamená, že pokud v určitém oboru vykonává kolektivní správu jiný kolektivní správce, nemůže být oprávnění v tomto rozsahu uděleno jinému subjektu. Uvedený zákonný monopol nepovažoval za nesouladný s právem Evropské unie ani Soudní dvůr, který vyřkl, že příslušná ustanovení evropských právních aktů musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání takové právní úpravě členského státu, která výkon kolektivní správy autorských práv k určitým chráněným dílům na území tohoto státu vyhrazuje pouze jednomu kolektivnímu správci autorských práv, a tím takovému uživateli těchto děl brání ve využívání služeb poskytovaných správcem usazeným v jiném členském státě (viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 27. 2. 2014 ve věci *OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, o. s. proti Léčebným lázním Mariánské Lázně, a.s.*, č. C-351/12).

32. Kolektivní správce je tedy oprávněn zastupovat autorská práva pouze těch umělců, nad nimiž vykonává kolektivní správu. Z tohoto důvodu zdejší soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 3076/13 vyzdvihl, jak správně stěžovatel poukazuje, že skutečnost, zda se hudební produkce vztahovala výhradně k mistrům zvuku, které jako kolektivní správce zastupuje, je klíčová pro

posouzení vlastního nároku. Uvedené je třeba mít na zřeteli též při hodnocení otázky, zda kolektivní správce určil díla, která měla být veřejně produkována, respektive v jaké podobě by měl určit chráněná díla a nositele jejich práv zasažených jejich neoprávněným užitím. Zde Ústavní soud uvádí, že by samozřejmě bylo proti smyslu a účelu kontroly prováděné kolektivním správcem, pokud by takto měl určit konkrétní díla, jež byla uživatelem zpřístupněna veřejnosti, poněvadž tento postup by v mnohých případech nebyl, s ohledem na značné množství zastupovaných nositelů práv, zřejmě ani možný. Řečené plyne i z jedné z funkcí kolektivní správy a taktéž zákonného monopolu pro jednotlivé oblasti chráněných děl, jenž spočívá ve skutečnosti, že takto budou autorská práva komplexně chráněna a v zásadě mezi jednotlivými autorskými díly spadajícími do stejné kategorie nebude činěn rozdíl. To však nevyklučuje, aby v případě kontroly a následného vymáhání protiprávně neuhrazeného licenčního poplatku kolektivní správce specifikoval (alespoň druhově), že prostřednictvím inkriminovaného zařízení skutečně docházelo (či mohlo docházet s pravděpodobností blížící se jistotě) k produkci děl, právě k jejichž ochraně je povolán, poněvadž v opačném případě by nemohl uživatel předmětů ochrany (v nyní projednávaném případě stěžovatel) ověřit, zdali skutečně tomuto dotčenému kolektivnímu správci (či naopak jinému) přísluší odměna za produkci předmětných děl. Pouze tímto postupem bude předmět požadované částky náležitě a určitě specifikován, což představuje základní požadavek pro právní vztahy uskutečňované v soukromém i veřejném právu.

33. Třetí podmínka – platně uzavřená licenční smlouva – pak odráží charakter ochrany práv z duševních vlastnictví nejenom jako soukromoprávního vztahu mezi uživatelem a autorem autorského díla (respektive kolektivním správcem zastupujícím nositele autorských práv), ale také jeho veřejnoprávní povahu, neboť i stát má zájem na ochraně (a potažmo vzniku) kulturních a uměleckých děl a vlastnických práv jejich tvůrců. Proto svěřil kolektivním správcům úkol účelně chránit autorská a majetková práva a takto jim poskytl též zákonná oprávnění v rámci efektivnosti této ochrany. Na druhé straně pak i uživatelům autorských děl náleží povinnost užívat tato díla pouze v souladu se zákonem, tj. pouze v rámci platně uzavřené licenční smlouvy na jejich produkci (srov. ustanovení § 12 autorského zákona).

34. Pokud Ústavní soud posoudil ústavní stížnost stěžovatele s ohledem na shora vyřčené zásady týkající se povinnosti uzavřít licenční smlouvu s kolektivním správcem autorských práv, dospěl k následujícím závěrům.

35. Vedlejší účastník – společnost INTERGRAM – je právoplatným kolektivním správcem děl výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově-obrazových záznamů, přičemž takto je jeho úkolem chránit autorská práva subjektů, jež jsou zahrnuta do jeho kolektivní správy. V rámci této kolektivní správy též kontroluje, zda jednotliví uživatelé autorských děl, jež zastupuje, užívají předmětná autorská díla v souladu s platnou právní úpravou, tj. především zda mají uzavřeny platné licenční smlouvy s kolektivním správcem. Na druhé straně stěžovatel, jako provozovatel restauračního zařízení, má povinnost, pokud v jeho provozovně dochází k produkci děl chráněných autorským zákonem, uzavřít platnou licenční smlouvu s kolektivním správcem, poněvadž v opačném případě by se bezdůvodně obohacoval na úkor nositelů autorských práv. Ústavní soud má rovněž za prokázáno, že televizor v předmětné provozovně fyzicky umístěn byl (viz pořízené fotografie), což ostatně nezpochybňuje ani stěžovatel.

36. Jak však plyne z výše uvedeného, samotná existence televizoru v restauračním zařízení ještě nepředstavuje skutečnost, ze které by bez dalšího bylo možno dovodit opodstatněnost závěru o bezdůvodném obohacení stěžovatele. Je totiž nutno i prokázat, že prostřednictvím tohoto zařízení v daném případě může být objektivně do předmětných autorských práv zasaženo. K prokázání tohoto zásahu nicméně podle Ústavního soudu nemohla postačovat samotná fyzická existence televizoru a výpověď obsluhy, z níž však pouze plyne, že se televizor „moc nepoužívá, jen když je např. olympiáda“. Toto tvrzení navíc již od počátku

řízení provozovatel (stěžovatel) rozporoval, když tvrdil, že televizor nebývá v provozu v čase otevíracích hodin a pokud tedy na něm byla nějaká produkce provozována, tak pouze pro soukromé účely. Posléze rovněž uvedl, že v době kontroly televizor již ani nebyl provozuschopný a ani dříve nebyl schopen přenosu televizního vysílání.

37. Krajský soud tato vyjádření stěžovatele považoval za ryze účelová, přičemž dospěl k závěru, že televizor byl v restauraci přítomen, obsluha neuvedla, že by byl nefunkční, a proto sloužil k veřejné produkci. Uvedené měl podle krajského soudu potvrdit též výslech stěžovatele, který sdělil, že televizor občas sloužil k promítání videí blíže specifikované skupiny osob (motokářského klubu), přičemž tomuto promítání mohly být přítomny též další osoby.

38. Ústavní soud však tyto závěry krajského soudu považuje za nedostatečné, neboť z provedených důkazů nelze dospět k jednoznačnému závěru, že by televizor skutečně byl užíván k produkci děl chráněných autorským zákonem. Jak přitom plyne z obecné rozhodovací praxe Ústavního soudu, do oblasti dokazování a hodnocení důkazů Ústavní soud při své přezkumné činnosti nezasahuje, pokud celý proces probíhá v hranicích vymezených zásadou volného hodnocení důkazů, kdy obecné soudy posuzují každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemných souvislostech; jestliže některé navrhané důkazy neprovedou, pak jednoznačně odůvodní, proč tak neučinily. Z obecně známé judikatury Ústavního soudu rovněž vyplývá, že odůvodnění rozhodnutí musí být jasné, logické, bez vnitřních rozporů tak, aby z něho bylo patrné, jaké úvahy vedly obecné soudy k vysloveným závěrům a jak se vypořádaly s námitkami účastníků způsobilými založit opačné rozhodnutí ve věci [srov. za všechny např. nálezy sp. zn. I. ÚS 854/09 ze dne 9. 12. 2009 (N 255/55 SbNU 463)]. Ústavně zaručenému právu na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 a násl. Listiny) odpovídá povinnost obecných soudů svá rozhodnutí řádně odůvodnit a v tom rámci se adekvátně, co do myšlenkových konstrukcí racionálně logickým způsobem vypořádat s argumentačními tvrzeními uplatněnými účastníky řízení (srov. i rozhodnutí Ústavního soudu vydaná ve věcech sp. zn. I. ÚS 113/02, III. ÚS 521/05, III. ÚS 151/06, III. ÚS 677/07, I. ÚS 3184/07, III. ÚS 961/09).

39. V daném případě nicméně kontrola provedená vedlejším účastníkem a ani důkazy provedené před soudem jednoznačně nevykloučily stěžovatelovo tvrzení, že televizor v době kontroly již nebyl funkční, respektive že nebyl využíván a ani určen ke zpřístupňování děl chráněných autorským zákonem veřejnosti. Osoba, provádějící jménem vedlejšího účastníka kontrolu, totiž nikterak skutečnou funkčnost televizoru neověřila, ačkoliv toto učinit mohla, a to bez výraznějších komplikací. Fakticky se tedy spokojila pouze s fyzickou existencí televizoru a s výpovědí přítomné obsluhy, přestože tato výpověď byla značně neurčitá a nebylo z ní možno nikterak dovodit zásahy do chráněných autorských práv spravovaných právě vedlejším účastníkem. Pokud pak krajskému soudu postačovala informace obsluhy, která neuvedla, že by televizor byl nefunkční, tak tato informace sice může svědčit o potencionální funkčnosti přístroje, avšak nikterak nedokládá, že prostřednictvím předmětného televizoru skutečně docházelo ke zpřístupňování děl chráněných autorským právem.

40. Uvedené je přitom pro prokázání faktu, zda může být skrze předmětné zařízení naplněn požadavek „sdělování veřejnosti“, a tedy pro posouzení zásahu do autorských práv, klíčové. Taktéž je tato informace důležitá pro určení toho, zda lze presumovat, že k provozu dotčeného zařízení docházelo po celou inkriminovanou dobu, za níž je požadováno uhrazení licenčního poplatku, pokud není v rámci dokazování prokázán opak. V opačném případě byl fakticky požadavek „sdělování veřejnosti“ dovozován pouze z fyzické existence přístroje, který toto sdělování potenciálně umožňuje, což však, i s ohledem na výše citovanou judikaturu, nelze považovat za dostačující pro povinnost uzavření licenční smlouvy.

41. Ústavní soud v této souvislosti též připomíná, že pokud kolektivní správce chrání autorská práva zastoupených umělců, musí tak činit „s péčí řádného hospodáře“. Tato péče v sobě přitom nese též povinnost řádně prokázat povinnost uzavřít (či mít uzavřenou) platnou licenční smlouvu, neboť povinnost hradit licenční poplatky náleží pouze těm, kteří objektivně do autorských práv zasahují. Uvedené vyvstává obzvláště silně při provádění kontrol dle ustanovení § 100 odst. 3 autorského zákona, neboť tato kontrola v sobě nese určitý veřejnoprávní charakter (viz výše), chrání veřejný zájem. Takto musí být ctěny též principy zákazu libovůle plynoucí čl. 2 odst. 2 Listiny a čl. 2 odst. 3 Ústavy, jež se právě mnohdy projevuje nedostatkem kvalitní argumentace spočívající v nedostatečném odůvodnění. Kolektivní správce je tedy při zjištění porušení povinností plynoucích z autorského zákona tato porušení řádně prokázat, neboť nezbytnost náležitě prokázání zásahu do autorských práv představuje základní východisko pro následné vymáhání bezdůvodného obohacení vzniknuvšího porušením povinností plynoucích z autorského zákona. Takto je tedy především na kolektivním správci, aby u kontrolované osoby prokázal povinnost mít uzavřenou licenční smlouvu na užití chráněných děl, poněvadž jinak není oprávněn licenční poplatky vymáhat; opačně by jeho správa autorských předmětů ochrany mohla být bezohledná či tvrdá vůči jejich uživatelům, jelikož by kolektivního správce stavěla oproti uživateli do značně výhodnější situace. Právě proto také ostatně autorský zákon stanoví povinnost součinnosti dotčených provozovatelů s příslušným kolektivním správcem.

42. Ústavní soud rovněž připomíná, že předpoklady vzniku právního vztahu z bezdůvodného obohacení prokazuje v soudním řízení ten, kdo se vydání bezdůvodného obohacení domáhá (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2010, sp. zn. 23 Cdo 5031/2008). Proto bylo v projednávaném případě na vedlejším účastníkovi, aby (samozřejmě v rámci daných možností) prokázal, zda vůbec mohlo dojít k bezdůvodnému obohacení stěžovatele neoprávněným zásahem do autorských práv umělců, nad nimiž vykonává kolektivní správu. V daném případě proto bylo namístež prokázat, zda prostřednictvím inkriminovaného televizoru bylo vůbec možno šířit takové audiovizuální záznamy, které jsou chráněny autorským právem. Pokud by totiž inkriminovaný televizor nebyl funkční, respektive by prostřednictvím něho nemohlo docházet ke zprostředkování vysílání (například z důvodu jeho nenapojení na anténu), možnost zásahu do autorských práv by byla významně oslabena, ne-li vyloučena. Eventuální možnost, že by k zásahu do autorských práv docházelo při promítání děl v rámci schůzek motorkářského klubu, ke kterým, jak vyplynulo z výpovědi stěžovatele, docházelo, přitom také nebyla prokázána, neboť i zde by bylo nezbytné jednoznačně zásah do chráněných práv prokázat. Obzvláště s ohledem na charakter promítaného materiálu, poněvadž soukromý filmový záznam členů dotčeného klubu obecně nepožívá autorské ochrany, k jejíž ochraně by byl povolán vedlejší účastník (ostatně i krajský soud v odůvodnění citoval výpověď stěžovatele, dle které „*sloužil televizor určité skupině osob k promítání jejich videí*“). S naposledy uvedeným též souvisí, zda-li z doposud zjištěného skutkového stavu vůbec bylo možno dospět k závěru, že stěžovatel zasáhl (či mohl s pravděpodobností blížící se jistotě zasáhnout) do autorského práva těch jeho nositelů, za které svým jménem jednal vedlejší účastník jako kolektivní správce. Jak totiž plyne i z výše zmíněného, kolektivní správce je oprávněn pouze k uzavírání licenčních smluv za ty nositele autorských práv, které právoplatně zastupuje.

43. Touto otázkou se však krajský soud v povýtce příliš nezabýval, když z jeho odůvodnění pouze vyplývá, že ji spojil, nejspíše s ohledem na výpověď obsluhy restaurace o provozu televizoru během olympiády, s projekcí televizního vysílání (viz s. 8 napadeného rozsudku: „*Právo dílo užit, tj. provozovat televizní a rozhlasové vysílání podle § 23 autorského zákona, je právem autora díla, kterého kolektivní správce zastupuje. Jiná osoba potřebuje k jeho zákonnému užívání licenční smlouvu.*“).

44. Ustanovení § 23 autorského zákona přitom jednoznačně definuje, že provozováním rozhlasového či televizního vysílání se rozumí zpřístupňování díla vysílaného rozhlasem či televizí pomocí přístroje technicky způsobilého k příjmu rozhlasového či televizního vysílání. Tato definice je z hlediska logiky pojetí autorského práva a systematiky autorského zákona zařazena do autorského zákona tak, aby navazovala na demonstrativní výčet práv, jejichž výkonem dochází k užití autorského díla, uvedený v ustanovení § 12 odst. 4 autorského zákona, a konkretizovala jej – k tomu viz též ustanovení § 12 odst. 5 autorského zákona. Lze přitom konstatovat, že způsob užití díla podle ustanovení § 23 autorského zákona upravuje případ sekundárního užití díla, kdy osoba, která je na základě licenční smlouvy oprávněna dílo tímto způsobem užívat (nebo i sám autor) jako sekundární uživatel zpřístupní dílo vysílané rozhlasem či televizí pomocí přístroje technicky způsobilého k příjmu rozhlasového či televizního vysílání veřejnosti. Primárním užitím díla je vysílání tohoto díla rozhlasem nebo televizí ve smyslu § 21 autorského zákona, případně přenos vysílání ve smyslu § 22 tohoto zákona. Osoby, jimž je vysílání díla zpřístupňováno, nejsou uživateli díla ve smyslu autorského zákona. Autorovi díla pak samozřejmě náleží odměna i za použití díla jeho vysíláním rozhlasem nebo televizí původním vysílatelem ve smyslu § 21 autorského zákona, případně jeho přenosem ve smyslu § 22 tohoto zákona. V případě, že je toto vysílání (či přenos) díla dále zpřístupněno ve smyslu § 23 autorského zákona, lze tvrdit, že v daném okamžiku vzniká autorovi díla nárok na odměnu dvakrát, a to jednou v souvislosti s užitím díla ve smyslu § 21 a podruhé v souvislosti s užitím díla ve smyslu § 23 autorského zákona. Tento stav je zcela v souladu se zákonem a s mezinárodními smlouvami (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2008, sp. zn. 30 Cdo 2277/2007 nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2007, č. j. 1 As 36/2006 - 75).

45. Zároveň však musí Ústavní soud konstatovat, že dle současného legálního pojetí nejsou kolektivně spravována samotná práva rozhlasového a televizního vysílání a v praxi není právo rozhlasového a televizního vysílání vysílatele (s výjimkou kabelového a jiného přenosu vysílání) téměř vykonáváno. Autorský zákon používá pro předměty výkonu kolektivní ochrany legislativní zkratku „předmět ochrany“, přičemž tyto předměty taxativně vymezuje jako díla, umělecké výkony, zvukové záznamy, zvukově obrazové záznamy [srov. ustanovení § 95 odst. 2 písm. c) autorského zákona]. Nejedná se tedy o předměty všech práv upravených autorským zákonem, nýbrž pouze o ty v zákoně výslovně uvedené, mezi nimiž však není uvedeno televizní a rozhlasové vysílání, jehož kolektivní správa je tedy zapovězena (srov. též Telec, I. – Tůma, P., *Autorský zákon*. 1. vydání. Praha: 2007, s. 198 či s. 751).

46. Takto tedy Ústavní soud nemůže dát za pravdu krajskému soudu, že by samotný provoz televizního (či rozhlasového) vysílání podléhal uzavření licenční smlouvy s kolektivním správcem (*„pokud chtěl žalovaný ve své provozovně umístit televizor, měl ještě před jeho umístěním kontaktovat kolektivního správce a sám iniciovat uzavření licenční smlouvy, což se nestalo“* – str. 7 napadeného rozsudku). Naopak se podává, že kolektivní správce může vyžadovat uzavření licenční smlouvy (či vydání bezdůvodného obohacení plynoucího z jejího předchozího neuzavření) pouze od subjektů, které bez závažných pochybností skutečně užívají autorské předměty ochrany, která jsou jím kolektivně spravována, a to i například prostřednictvím rozhlasového a televizního vysílání. Musí však jasně prokázat, že jím kontrolovaný subjekt prostřednictvím určitého zařízení skutečně sděluje veřejnosti (ve smyslu ustanovení § 18 autorského zákona či výše citované judikatury Soudního dvora) jím spravované předměty ochrany a nejde například „jen“ o autorská práva vysílatele televizního nebo rozhlasového vysílání. Ostatně, podle již jednou citovaného ustanovení § 18 odst. 3 autorského zákona, *„[s]dělováním díla veřejnosti není pouhé provozování zařízení umožňujícího nebo zajišťujícího takové sdělování.“* Jinak řečeno, z pouhé existence provozuschopného televizoru v restauraci ještě nelze bez dalšího dovozovat, že musí dojít

k uzavření smlouvy s kolektivním správcem, resp. že dochází k bezdůvodnému obohacování ve shora popsaném smyslu.

47. Výše uvedeným Ústavní soud nikterak nepopírá, že prostřednictvím televizoru umístěného v restauračním zařízení samozřejmě může docházet ke zpřístupňování autorských děl, jejichž užití je chráněno autorským zákonem. Zdejší soud však vyzdvihuje, že pokud kolektivní správce využívá svých zákonných oprávnění a dožaduje se vydání bezdůvodného obohacení plynoucího z užití chráněného díla bez licenční smlouvy, musí náležitě prokázat, že skutečně byla stěžovatelem, který se měl obohatit, dotčena práva, která kolektivně spravuje. To se v nyní posuzovaném případě nestalo, neboť ani z kontrolního protokolu vypracovaného zástupcem vedlejšího účastníka a ani z napadeného soudního rozhodnutí nelze zjistit, jaká práva jakých autorů měla být dotčena. Zmiňováno je totiž pouze a jen televizní vysílání (respektive jeden z jeho produktů – přenos z olympijských her), a to aniž by bylo prokázáno či alespoň tvrzeno, že v průběhu tohoto přenosu vůbec mohlo docházet k zásahu do práv nositelů autorských práv kolektivně spravovaných vedlejším účastníkem. Nemluvě ani o tom, že je notorií, že olympijské hry se konají ve čtyřleté periodě (letní i zimní olympiáda), takže pokud by mělo být skutečně prokázáno, že se předmětná televize využívá (toliko) pro tento jediný účel, není důvod, aby byla daná částka placena každoročně.

48. Lze tak v nyní projednávané věci shrnout, že nebylo jednoznačně prokázáno, že stěžovatel získal na úkor vedlejšího účastníka bezdůvodné obohacení. Jak přitom již Ústavní soud zdůraznil, zde uvedené neznamená, že by vedlejší účastník měl povinnost vymezit *konkrétní* nositele práv, která spravuje a jejichž díla byla užitá bez patřičné licence. Je však třeba trvat na tom, že při vymáhání bezdůvodného obohacení musí vedlejší účastník doložit, že skutečně došlo k majetkovému prospěchu uživatele odpovídajícímu jeho majetkové újmě (respektive majetkové újmě nositelů autorských práv). V opačném případě totiž dochází k vymáhání bezdůvodného obohacení bez patřičného titulu, což nikterak nenaplnuje požadavek na řádnou správu kolektivních práv a naopak je vůči uživatelům předmětů ochrany přesměřující tvrdé a neodůvodněné.

49. Celkově tedy lze konstatovat, že skutkový stav zjištěný krajským soudem dostatečně nesevřelým jím vyřčeným právním závěrem, neboť mnohé ze skutečností, které jsou klíčové pro určení toho, zda došlo na straně stěžovatele k bezdůvodnému obohacení tkvícím v užití díla bez patřičného licenčního oprávnění, nebyly prokázány. Jak plyne z ustanovení § 132 občanského soudního řádu, obecné soudy jsou povinny vypořádat se se vším, co v průběhu řízení vyšlo najevo a co účastníci řízení tvrdí, má-li to vztah k projednávané věci. Pokud soudy této zákonné povinnosti nedostojí, a to jednak tím, že se zjištěnými skutečnostmi nebo tvrzenými námitkami nezabývají vůbec, anebo se s nimi vypořádají nedostatečným způsobem, má to za následek vadu řízení, promítající se jako zásah do ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy a do práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny [srov. např. nálezy sp. zn. IV. ÚS 563/03 ze dne 12. 5. 2004 (N 71/33 SbNU 209) nebo nálezy sp. zn. I. ÚS 643/04 ze dne 6. 9. 2005 (N 171/38 SbNU 367)]. Tímto postupem se respektuje základní funkce důkazního řízení v občanském soudním procesu, které obsahuje provedení důkazů, jejich hodnocení a ústí v řádné zjištění skutkového stavu, bez něhož nelze dospět k relevantním a správným právním závěrům.

50. Ústavní soud tedy uzavírá, že v nyní posuzované věci nelze - z doposud provedeného dokazování - zcela bezpečně usoudit na skutkový stav, s nímž by byly právní závěry obecných soudů v souladu. Proto je z hlediska principu spravedlivého procesu nutné vzniklou protiústavní důkazní mezeru vyloučit a dokazování v naznačeném směru doplnit či přehodnotit doposud vyslovené právní závěry. Dosavadní skutkové zjištění totiž nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, obzvláště ve vztahu ke skutečnostem, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva. Poněvadž se přitom jedná o

pochybení, které sehrává v hmotněprávním posouzení případu zásadní roli, nezbývalo Ústavního soudu než rozhodnutí krajského soudu zrušit.

51. Dále se Ústavní soud zabýval stěžovatelovým návrhem podaným dle ustanovení § 74 zákona o Ústavním soudu na zrušení ustanovení § 202 odst. 2 občanského soudního řádu, neboť se domnívá, že je v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 Úmluvy. Tento návrh však shledal zjevně neopodstatněným, a proto jej odmítl.

52. Ústavní soud předně podotýká, že návrhem na zrušení ustanovení § 202 odst. 2 občanského soudního řádu se již ve své judikatuře opakovaně zabýval, přičemž její rozpor s ústavním pořádkem České republiky neshledal [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 150/03 ze dne 6. 11. 2003 (N 128/31 SbNU 149), nález sp. zn. IV. ÚS 2369/13 ze dne 28. 5. 2014 nebo nález sp. zn. IV. ÚS 548/14 ze dne 12. 6. 2014]. Naopak vždy vyzdvihl maximu, kterou pro posuzování ústavnosti instančního soudního přezkumu vyslovil v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 15/01 ze dne 31. 10. 2001 (N 164/24 SbNU 201; 424/2001 Sb.): *„Žádný právní řád není a nemůže být z pohledu soustavy procesních prostředků k ochraně práv, jakož i z pohledu soustavy uspořádání přezkumných instancí budován ad infinitivum. Každý právní řád generuje a nutně musí generovat i určitý počet chyb. Účelem přezkumného, resp. přezkumných řízení může reálně být takováto pochybení aproximativně minimalizovat a nikoli bezzbytku odstranit. Soustava přezkumných instancí je proto výsledkem poměřování na straně jedné úsilí o dosažení panství práva, na straně druhé efektivity rozhodování a právní jistoty.“* Ve vztahu k tzv. bagatelním věcem tudíž jednoinstanční soudní přezkum není v rozporu s principem proporcionality s ohledem na požadavky, jež v tomto kontextu vyplývají z čl. 1 Ústavy a čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud v této souvislosti také opakovaně uvedl, že z ústavněprávního hlediska není soudní řízení povinně dvoustupňové, s výjimkou věcí trestních, u kterých tento požadavek vyplývá z čl. 2 protokolu č. 7 k Úmluvě; z čl. 36 Listiny tudíž bez dalšího pro jiné než věci trestní neplyne nezbytnost dvojestupňového soudního řízení, pročež jednostupňové soudnictví, zejména pak ve věcech objektivně bagatelního významu, nikterak nevybočuje z ústavních mezí.

53. Z důvodu výše uvedeného shledal Ústavní soud návrh na zrušení § 202 odst. 2 občanského soudního řádu zjevně neopodstatněným, a proto jej podle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a), b) zákona o Ústavním soudu odmítl.

54. Ústavní soud se pak nezabýval stěžovatelovými námitkami směřujícími do výroku o náhradě nákladů řízení, neboť ty jsou v první řadě závislé na výsledku soudního řízení a úspěchu účastníků ve věci (srov. ustanovení § 142 odst. 1-3 občanského soudního řádu), který nelze, po nynější ingerenci zdejšího soudu, v současné chvíli předjímat (srov. podobně např. nález sp. zn. II. ÚS 2154/14 ze dne 18. 11. 2014).

VII. Závěr

55. Ústavní soud uzavírá, že krajský soud svým rozhodnutím porušil stěžovatelovo právo na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy, neboť jeho právní závěry neodpovídaly zjištěnému skutkovému stavu.

56. Proto Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) cit. zákona napadené rozhodnutí zrušil. Úkolem krajského bude posoudit daný případ znovu, přičemž je vázán právním názorem Ústavního soudu v tom směru, že musí řádně prokázat, zda-li skutečně došlo k bezdůvodnému obohacení stěžovatele tím, že bez řádně uzavřené licenční smlouvy užíval a sděloval veřejnosti díla chráněná autorským zákonem, které kolektivně spravuje vedlejší účastník.

57. Ústavní soud rozhodl bez nařízení ústního jednání, neboť od něj nebylo možno očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

P o u č e n í : Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat (§ 54 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

V Brně dne 13. ledna 2015

Radovan Suchánek
předseda senátu